

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

IXe KAMER

A R R E S T

**nr. 234.209 van 22 maart 2016
in de zaak A. 216.285/IX-8672**

In zake : Petrus VERMEEREN
 woonplaats kiezend te 2275 Lille
 Zagerijstraat 42
 bijgestaan en vertegenwoordigd door
 advocaat Karin Libert
 kantoor houdend te 2000 Antwerpen
 Kipdorp 61 bus 214

tegen :

de BELGISCHE STAAT, vertegenwoordigd door de minister van
Justitie
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaat Bernard Derveaux
kantoor houdend te 1000 Brussel
Verenigingstraat 28
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van het beroep

1. Het cassatieberoep, ingesteld op 29 juni 2015, strekt tot de
nietigverklaring van de beslissing van 21 mei 2015 van de Commissie voor de
gerechtskosten waarbij het beroep van Petrus Vermeeren, gekend onder
rolnummer 1899-2012, gedeeltelijk gegrond wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

2. Het cassatieberoep is toelaatbaar verklaard bij beschikking van
9 juli 2015.

De verwerende partij heeft een memorie van antwoord ingediend en de verzoekende partij heeft een memorie van wederantwoord ingediend.

Eerste auditeur Marijke Sterck heeft een verslag opgesteld.

De verzoekende partij heeft een verzoek tot voortzetting van het geding ingediend.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 29 februari 2016.

Staatsraad Bruno Seutin heeft verslag uitgebracht.

Advocaten Karin Libert en Etienne Van Engelen, die verschijnen voor de verzoekende partij en advocaat Bernard Derveaux, die verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Eerste auditeur Marijke Sterck heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3.1. Op 24 december 2009 stelt de onderzoeksrechter in de rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen, verzoeker aan als deskundige in een strafzaak.

3.2. Op 31 januari 2012 dient verzoeker een ereloon- en kostenstaat in ten bedrage van 43.648,67 euro.

3.3. Met een aangetekende brief van 11 oktober 2012 deelt de gemachtigde van de minister van Justitie mee dat deze ereloon- en kostenstaat tot een bedrag van 24.187,07 euro wordt herleid.

3.4. Met een aangetekende brief van 6 november 2012 tekent verzoeker tegen deze beslissing beroep aan bij de Commissie voor de gerechtskosten (hierna: de Commissie).

3.5. Op 18 februari 2013 neemt de Commissie een tussenbeslissing. Het beroep van verzoeker wordt ontvankelijk verklaard. Verzoeker wordt verzocht om aanvullende toelichting en om de academische titels van de medewerkers die in het deskundigenonderzoek hun medewerking verleenden mee te delen, alsook om een kopie van hun diploma's.

3.6. Met een aangetekende brief van 5 maart 2013 bezorgt verzoeker aan de Commissie de gevraagde inlichtingen.

3.7. Op 17 juli 2013 verzoekt de Commissie nogmaals om aanvullende toelichting. Verzoeker wordt gevraagd om kennis te nemen van de vaststellingen van de Commissie en wordt uitgenodigd om zijn eventuele opmerkingen mee te delen.

3.8. Met een aangetekende brief van 12 september 2013 bezorgt verzoeker zijn opmerkingen aan de Commissie.

3.9. Met een tussenbeslissing van 15 januari 2015 beslist de Commissie om verzoeker te horen in zijn mondelinge uitleg.

3.10. Op de zitting van 3 april 2015 wordt verzoeker met betrekking tot voorliggend dossier in zijn mondelinge uitleg gehoord.

3.11. Op 21 mei 2015 neemt de Commissie de thans bestreden beslissing waarbij het beroep van verzoeker ontvankelijk en gedeeltelijk gegrond wordt verklaard. Zij motiveert haar beslissing als volgt:

“3.2.1. De Commissie die uitspraak doet als administratief rechtscollege beschikt over een bevoegdheid in volle rechtsmacht. De zaak wordt haar voor een nieuwe beoordeling voorgelegd. De Commissie is hierbij niet gebonden door de motieven van de taxerende magistraat of de minister van Justitie, maar kan op eigen gronden uitspraak doen. Zij kan de beslissing over het bedrag van de gerechtskosten terzijde schuiven en de elementen controleren op basis waarvan de bedragen worden vastgesteld (tarieven, verrichte uren, kwaliteit van het werk, enzovoort) (Parl.St. Senaat 2006-07, nr. 3-1987/4, 7). Haar beslissing komt in de plaats van de oorspronkelijk bestreden beslissing (Raad van State - arrest nr. 227.481 van 20 mei 2014).

3.2.2. Aangerekend honorarium

3.2.2.1. Het bedrag van voorliggend geschil werd door de gemachtigde van de minister van Justitie op 11 oktober 2012 (punt 1.4.) tot € 24.187,07 herleid om volgende reden :

‘(...)

Het is evident dat een accountant of bedrijfsrevisor zich mag laten bijstaan door medewerkers voor louter administratieve aangelegenheden en opzoekingen doch dient de aangewezen dienstverlenend persoon ten alle tijden verantwoordelijkheid te kunnen dragen voor het onderzoek en de resultaten hiervan. In casu lijkt dit, mede gelet op hierboven aangehaalde regelgeving, niet het geval te zijn aangezien de medewerkers zich niet beperkten tot administratieve taken of opzoeken maar ook daadwerkelijk onderzoek verrichten.

Het overgrote deel van het onderzoek lijkt dan ook te zijn uitgevoerd door de medewerkers dewelke ongetwijfeld minder expertise en ervaring hebben dan de door de rechtbank specifiek aan[ge]wezen dienstverlenend persoon. Dit kan een invloed hebben op de duurtijd van de expertise.

Uit een lezing van de aanstelling van de dienstverlener blijkt ook geenszins dat andere personen mede aangewezen werden, noch dat er de mogelijkheid werd voorzien om zich door derden te laten bijstaan.

Het totaal aantal aangerekende uren voor de opdracht lijkt dan ook niet gerechtvaardigd. De neerslag van de werkzaamheden in het expertiseverslag laat vermoeden dat een normaal diligent deskundige belast met eenzelfde opdracht zijn opdracht zou hebben vervuld in een kortere tijd. Er kan dan ook slechts een totale prestatie (uurloon) worden aangerekend van 307,55 uur (128,75 uur voor de dienstverlener, 173,80 uur voor de bedrijfsrevisor en licentiaat in de rechten en 5 uur voor de medewerker). De vermindering van het aantal uren gepresteerd door de lic. Rechten / TEW met 60 % is ingegeven vanuit de hierboven reeds aangehaalde regelgeving en rechtspraak.

(...)

3.2.2.2. Ingevolge de beslissing van 18 februari 2013 van de Commissie werd de dienstverlenende persoon verzocht om de academische titels van de medewerkers die in voorliggend geschil hun medewerking verleenden, mee te

delen en een kopie van hun diploma's toe te zenden. Met zijn brief van 5 maart 2013 heeft de dienstverlenende persoon voldaan aan voormelde vraag van de Commissie.

3.2.2.3. De dienstverlenende persoon die aangewezen werd als deskundige in een strafprocedure dient in beginsel zijn opdracht zelf uit te voeren. Hij kan wel de hulp inroepen van derden of het onderzoek kan door andere specialisten worden uitgevoerd onder zijn controle (cf. Cass. 19 oktober 1936, R.G.A.R. 1936, 2250 en Cass. 23 januari 1990, www.cass.be). De organisatie van die medewerking moet hem echter toelaten om op ieder ogenblik de handelingen die worden uitgevoerd door derden, te controleren (P. Lurquin, *Traité de l'expertise en toute matière*, II, 1987, Bruylant, 47-48). De deskundige moet verantwoordelijk kunnen zijn voor de expertise alsook kunnen instaan voor de resultaten ervan. Indien hij daartoe niet in staat is, moet hij de rechter verzoeken om een bijkomende deskundige aan te wijzen (zie o.m. H.D. Bosly en D. Vandermeersch, *Droit de la procédure pénale*, 2005, La Chartre, 701-702).

3.2.2.4. Uit lezing van de betwiste factuur en uit onderstaande tabel blijkt dat er een wanverhouding bestaat tussen de prestaties uitgevoerd door de medewerkers en de dienstverlenende persoon zelf, waardoor zijn controlefunctie en verantwoordelijkheid voor de efficiëntie en kosten-economische resultaten van de expertise in het gedrang komt. Het merendeel van de prestaties werd namelijk uitgevoerd door de medewerkers van de dienstverlenende persoon meer bepaald door medewerker [E.V.E.], licentiaat in de rechten en master fiscaal recht, te weten :

- [H.G.], licentiaat in de toegepaste economische wetenschappen, bedrijfsrevisor : 59,75 u
 - [E.V.E.], licentiaat in de rechten en master fiscaal recht : 374,75 u
 - [S.V.G.], medewerker : 5,00 u
 - [P.V.], dienstverlenende persoon, bedrijfsrevisor : 128,75 u
- Totaal : 568,25 u

3.2.2.5. De tussenkomst van medewerkers in het kader van de expertiseopdracht waartoe enkel de dienstverlenende persoon werd aangewezen, heeft ongetwijfeld een impact gehad op de duurtijd van de expertise. De medewerker, [E.V.E.], licentiaat in de rechten en master fiscaal recht, die in casu 66% van de prestaties heeft uitgevoerd, is namelijk noch bedrijfsrevisor, noch accountant.

Het beroep doen op medewerkers vergt namelijk veelvuldig overleg met verlies aan efficiëntie en een langere tijdsduur om de expertise uit te voeren, aangezien de tussenkomst van verschillende medewerkers overdracht van informatie vereist. Prestaties omschreven als overleg deskundigen, overleg bevindingen, verdeling taken deskundigen, bespreking/opvolging deskundigen, enz... zijn overbodig indien de expertise volledig wordt uitgevoerd door de aangewezen dienstverlenende persoon.

Enkel indien de medewerkers over een bijzondere kunde of expertise beschikken waarover de aangestelde deskundige zelf niet beschikt kan dit leiden tot een hogere efficiëntie bij de uitvoering van de opdracht, wat i.c. niet het geval blijkt te zijn.

Bij lezing van de aanwijzing van de dienstverlenende persoon blijkt geenszins dat andere personen mede aangewezen werden, noch dat de

mogelijkheid werd vermeld om zich door derden te laten bijstaan.

Het feit dat de dienstverlenende persoon beroep deed op medewerkers heeft ongetwijfeld een invloed gehad op de duur van de expertise, daar bepaalde prestaties niet zouden zijn verricht indien hij de expertise volledig zelf zou hebben uitgevoerd.

3.2.2.6. Inzage van het expertiseverslag toont aan dat het onderzoek eerder van een beperkte complexiteitsgraad blijkt te zijn en dat het voldoende adequaat werd gevoerd: er wordt telkens uiteengezet op welke wijze het onderzoek werd gevoerd en wat de resultaten waren van dit onderzoek. Het deskundigenonderzoek kon ongetwijfeld in een korter tijdsbestek uitgevoerd worden mocht de aangewezen dienstverlenende persoon alle onderzoeksverrichtingen zelf hebben verricht.

3.2.2.7. Rekening houdend met de overwegingen vermeld in punten 3.2.2.3., 3.2.2.4., 3.2.2.5. en 3.2.2.6. kan in casu het aantal uren dat door de dienstverlenende persoon werd in rekening gebracht voor de prestaties uitgevoerd door medewerkers [E.V.E.] en [H.G.], ex aequo et bono worden vermindert met 60 % wegens efficiëntieverlies.

3.2.2.8. Bij beslissing van 17 juli 2013 verzocht de Commissie de dienstverlenende persoon om aanvullende toelichting. Met zijn brief van 12 september 2013 heeft de dienstverlenende persoon geantwoord op voormelde vraag om toelichting. Bij tussenbeslissing van 15 januari 2015 besliste de Commissie tevens om de dienstverlenende persoon te horen in zijn mondelinge uitleg.

De Commissie hoorde de dienstverlenende persoon ter zitting van 3 april 2015 en oordeelt dat hij noch in voormeld schrijven van 12 september 2013, noch in zijn mondelinge uitleg, nieuwe elementen aanreikt die haar noopt haar mening omtrent de efficiëntie van de behandeling van een dossier door de aangestelde dienstverlenende persoon zelf, te herzien.

3.2.3. Aangerekende kosten

De vaststelling van de kosten die door de dienstverlenende persoon werden in rekening gebracht, werd niet betwist.

3.2.4. Herberekening van de factuur, zoals reeds meegedeeld bij tussenbeslissing van 17 juli 2013:

[...]

3.2.5. Samenvatting

Het globale bedrag (honorarium en kosten) dat in rekening kon worden gebracht door de dienstverlenende persoon bedroeg € 24.190,14 BTW inbegrepen, in plaats van € 43.648,67, BTW inbegrepen.”

IV. Onderzoek van de middelen

A. Eerste middel

Uiteenzetting van het middel

4.1. Het eerste middel is afgeleid uit de schending van het recht op verdediging *sensu stricto*.

Verzoeker licht zijn middel toe als volgt:

“Het recht op verdediging impliceert dat men weet waartegen men zich moet verdedigen.

Uit de beslissing van de Commissie voor Gerechtskosten (hoofdstuk ‘Bepalingen’) kan verzoeker afleiden dat een collega-deskundige, de heer [Y.D.S.], het dossier voorafgaandelijk heeft onderzocht en schriftelijk verslag heeft uitgebracht op 19 juni 2012, 16 december 2012, 29 juni 2013 en 26 november 2014 (beslissing punt 1.13).

Bovendien heeft de Commissie kennis genomen van zijn toelichtingen op de zittingen van 20 juni 2012, 17 december 2012, 1 juli 2013, 26 november 2014 en 3 april 2015.

Verzoeker was uitgenodigd op de zitting van 3 april 2015, maar heeft nooit kennis kunnen nemen van de verslagen en de toelichtingen van [Y.D.S.], dienstverlenende persoon-verslaggever. Dit ondanks zijn uitdrukkelijk verzoek d.d. 30 juli 2013.

Misschien waren deze verslagen en toelichtingen aanleiding tot het vragen van aanvullende inlichtingen aan verzoeker. Verzoeker heeft de gevraagde informatie verschaft met brieven van 6 november 2012 met in bijlage de brief van onderzoeksrechter [V.W.] (punt 1.7) en 12 september 2013 (punt 1.10). Wellicht waren zij ook van doorslaggevend belang voor Commissie voor Gerechtskosten bij het nemen van de bestreden beslissing. Verzoeker heeft er geen inzage van kunnen nemen.

De procedure voor de Commissie voor Gerechtskosten voorziet geen recht op, of mogelijkheid tot inzage van de verslagen van de dienstverlenende persoon-verslaggever.

Deze procedure kent aan de appellant alleen het recht toe om gehoord te worden, mits hij daarom uitdrukkelijk verzoekt.

Volgens de beslissing zou [Y.D.S.] ‘ab initio’ toelichting verstrekt hebben op de zitting van 3 april 2015 (de uitdrukking ‘ab initio’ is geen Nederlands en heeft geen specifieke juridische betekenis. Zij is derhalve strijdig met de wetten op het taalgebruik in gerechtszaken).

De enige tussenkomst van [Y.D.S.] tijdens het aanhoren van verzoeker op de zitting van 3 april 2015 (‘maar allez, dat gaat hier toch maar over eenvoudige

sterfhuisconstructies’) kan onmogelijk een samenvatting geweest zijn van de verslagen en aanvullende toelichtingen van [Y.D.S.]. Het volstaat om het deskundigenverslag van verzoeker diagonaal door te nemen, om vast te stellen dat [Y.D.S.] geen grondig onderzoek heeft gevoerd, wanneer hij zo iets beweert. In elk geval blijkt nergens uit de bestreden beslissing wat de bevindingen van [Y.D.S.] waren en in welke mate de Commissie voor Gerechtskosten er rekening mee heeft gehouden.

Indien [Y.D.S.] zijn onderzoek grondig gevoerd heeft en de Commissie voor Gerechtskosten rekening heeft gehouden met zijn advies, dan was dit advies een elementair gegeven bij het beoordelen van de staat van ereloon en onkosten van verzoeker.

De rechten van verdediging van verzoeker werden ernstig geschonden door het feit dat verzoeker – ondanks zijn schriftelijk verzoek – geen kennis kon nemen van de verslagen van [Y.D.S.], noch van de (vermoedelijk mondelinge) toelichtingen op de zittingen die verzoeker niet mocht bijwonen.”

4.2. In antwoord op de verwerende partij dat verzoeker het administratief dossier heeft kunnen inkijken en uit geen enkel document van het administratief dossier blijkt dat verzoeker zich erover heeft beklagd geen kennis te hebben kunnen nemen van de verslagen of opinies van de dienstverlenende persoon-verslaggever, repliceert verzoeker in zijn memorie van wederantwoord dat het manifest onwaar is dat hij het administratief dossier kon inkijken en dat hij nooit antwoord heeft gekregen op zijn aangetekende brief van 30 juli 2013 waarin hij om inzage heeft verzocht van de verslagen en toelichtingen van de dienstverlenende persoon-verslaggever.

De vergelijking die door de verwerende partij wordt gemaakt door te verwijzen naar het arrest van de Raad van State van 3 maart 2010 waarin gesteld wordt dat de dienstverlenende persoon-verslaggever handelt als een raadsheer-rapporteur bij het hof van beroep en zijn verslag geen processtuk is dat door de partijen op de korrel kan worden genomen, gaat volgens verzoeker niet op, aangezien de feiten in het geval van verzoeker totaal anders zijn. Zo beperkt de raadsheer-rapporteur zich tot een samenvatting van de elementen die zich reeds in het dossier bevinden, terwijl *in casu* verzoeker mag aannemen dat de dienstverlenende persoon-verslaggever zich hiertoe niet heeft beperkt. Vooreerst is het geweten in de kring van de gerechtsdeskundigen dat de dienstverlenende persoon-verslaggever een uitgebreid schriftelijk verslag moet opstellen en

bovendien tonen de veelvuldige vragen van de Commissie om bijkomende inlichtingen aan dat de dienstverlenende persoon-verslaggever elementen heeft willen toevoegen aan het dossier.

Beoordeling

5.1. Verzoeker voert in het eerste middel de schending aan van het recht van verdediging *sensu stricto* omdat hij ondanks zijn schriftelijk verzoek geen kennis kon nemen van de verslagen van de dienstverlenende persoon-verslaggever, noch van de vermoedelijk mondelinge toelichtingen die deze op de zittingen waarop verzoeker niet aanwezig mocht zijn, heeft gegeven.

5.2. Luidens artikel 8, § 1, van het koninklijk besluit van 26 april 2007 ‘houdende regeling van de Commissie voor de gerechtskosten’ (hierna: het koninklijk besluit van 26 april 2007) wijst de voorzitter van de Commissie een verslaggever aan die belast wordt met het voorafgaande onderzoek van het dossier. De verslaggever beschikt over een termijn van twee maanden om een gemotiveerd verslag met voorstel tot beslissing in te dienen. In artikel 13 van hetzelfde koninklijk besluit wordt bepaald dat de verslaggever tijdens de zitting het dossier dient samen te vatten en in de vorm van een geschreven en met redenen omkleed verslag, een voorstel moet indienen.

Zoals een raadsheer-verslaggever bij het hof van beroep en het Hof van Cassatie of een staatsraad-verslaggever bij de Raad van State, is ‘de dienstverlenende persoon-verslaggever’ als administratieve rechter belast met de voorbereiding van de beraadslaging van het rechtscollege ten behoeve waarvan hij nota’s en zelfs een ontwerpbeslissing kan opstellen. Zulke documenten die als enige functie hebben om de beraadslaging voor te bereiden, delen in het geheim van die beraadslaging en zijn dan ook geen stukken die kunnen worden bekritiseerd door de partijen.

Hieruit volgt dat de rechten van verdediging van verzoeker niet worden geschonden indien hij geen kennis heeft kunnen nemen van dit verslag en van de mondelinge toelichtingen die de verslaggever bij dit verslag heeft gegeven. Evenmin kan gewag worden gemaakt van een schending van deze rechten, indien omtrent dit verslag geen motivering in de bestreden beslissing is opgenomen.

6. Het eerste middel is niet gegrond.

B. Tweede middel

Uiteenzetting van het middel

7.1. In het tweede middel, afgeleid uit de schending van artikel 149 van de Grondwet en van artikel 18 van het koninklijk besluit van 26 april 2007, laat verzoeker gelden dat de motivering ernstig moet zijn en niet mag bestaan uit algemene beweringen die nergens op steunen en uit het negeren van de argumenten van verzoeker.

Verzoeker licht zijn middel toe als volgt:

“A- Vooreerst dient opgemerkt dat de Commissie voor Gerechtskosten geen kennis had van het strafdossier, de verklaringen van de verdachten, noch van de te onderzoeken overtuigingsstukken.

Het getuigt in die omstandigheden van willekeur dat de Commissie voor Gerechtskosten geen rekening heeft gehouden met de verklaring van de opdrachtgevende onderzoeksrechter (brief van 5 november 2012 aan de Commissie) die uiterst tevreden is over het verloop en het resultaat van het deskundigenonderzoek (en waaraan verzoeker tijdens zijn uiteenzetting van 3 april 2015 met aandrang heeft herinnerd).

De opdrachtgevende onderzoeksrechter verklaarde uitdrukkelijk: ‘In de loop van de expertise is gebleken dat het onderzoek moest uitgebreid worden naar dochtervennootschappen en naar managementvennootschappen van de bestuurders. Uiteindelijk bleken zowel de economische relaties als de juridische structuur van het geheel vrij complex en was het geen sinecure om de fouten en individuele verantwoordelijkheden van alle betrokkenen te bepalen.

En hij besluit: ‘Ik ben van mening dat bedrijfsrevisor P. Vermeeren een uitstekend verslag heeft opgemaakt. Het is gebruikelijk, zonet onvermijdelijk, dat deskundigen beroep doen op gespecialiseerde medewerkers voor alle taken die hij doorgaans aan die medewerkers toevertrouwt. Vandaag is in de meeste

gevallen alleen een multidisciplinair team nog in staat om behoorlijk werk te leveren’.

Wanneer de opdrachtgever uitdrukkelijk bevestigt dat de deskundige uitstekend werk heeft geleverd en op hedendaagse wijze te werk ging, dan moet de Commissie daar rekening mee houden (wat zij doorgaans ook doet, zie Beslissing van de Commissie voor Gerechtskosten in 1776-2012).

Minstens moet de Commissie verantwoorden waarom zij deze verklaring naast zich neerlegt.

B- De Commissie beweert dat er een wanverhouding bestaat tussen de prestaties uitgevoerd door verzoeker zelf en de prestaties van zijn medewerkers. Er werden inderdaad 66% van de aangerekende uren gepresteerd door een medewerker licentiaat in de rechten/master in taxlaw. Waarom dit in deze zaak een wanverhouding zou zijn wordt niet aangetoond.

Er is geen enkele objectieve reden of algemene regel om aan te nemen dat een universitair medewerker (met meer dan 15 jaar ervaring in expertises) niet op degelijke en efficiënte wijze sommige delen van het onderzoek zou kunnen overnemen, dit uiteraard onder leiding en toezicht van de deskundige.

Hoe groot het percentage is dat kan worden overgenomen verschilt van zaak tot zaak. De Commissie verantwoordt niet waarom 66% in dit geval een wanverhouding is. De Commissie, die geen kennis heeft van het strafdossier, noch van de exacte omvang en de toestand van de overtuigingstukken, kan zich daar moeilijk een oordeel over vormen.

Dat een licentiaat in de rechten/master in taxlaw aanzienlijk minder efficiënt zou geweest zijn bij het uitvoeren van zijn taken is dan ook een loutere veronderstelling van de Commissie. In dit geval heeft de juridische kennis van deze medewerker in belangrijke mate bijgedragen tot de kwaliteit van het verslag. Het onderzoek werd gevoerd in het kader van een strafonderzoek, alwaar niet de verantwoordelijke functie, maar het verantwoordelijke individu moet aangewezen worden, waar de aanwezigheid van al dan niet bedrieglijk opzet van essentieel belang is en waar een de vrijspraak van sommige individuen enorme consequenties kan hebben bij het bepalen van de burgerlijke verantwoordelijkheid van de bestuurders.

De Commissie spreekt zich bovendien tegen wanneer zij enerzijds aanneemt dat ‘het onderzoek eerder van een beperkte complexiteitsgraad blijkt te zijn...’ en anderzijds oordeelt dat het deskundigenonderzoek ongetwijfeld in een korter tijdsbestek kon uitgevoerd worden mocht verzoeker zelf alle onderzoeksverrichtingen hebben verricht.

Het is juist in die minder complexe zaken dat het onderzoek even efficiënt verloopt wanneer de meer eenvoudige onderzoeksverrichtingen aan medewerkers worden gedelegeerd.

De Commissie voor Gerechtskosten spreekt hier zichzelf tegen.

Nu kan men beweren dat door delegatie en samenwerking hier en daar wat tijd verloren gaat. Maar het is niet ernstig vanwege de Commissie dat zij geen rekening houdt met het feit dat door delegatie van (de eerder eenvoudige) taken ook tijd gewonnen wordt en het verslag veel sneller kan neergelegd worden. Een bedrijfsrevisor moet de gerechtelijke opdrachten inpassen tussen zijn andere taken en kan door medewerkers in te schakelen zijn onderzoek sneller afronden. Deze werkwijze wordt alom als efficiënt werken beschouwd.

Het aantal uren dat aan intern overleg besteed werd kan men gemakkelijk terugvinden in de zeer gedetailleerde prestatielijsten van verzoeker. Een van de commissieleden vroeg zich op de zitting van 3 april 2015 af of het niet nodig was om de zogezegd ‘verloren uren’ te zoeken in de staat van ereloon en onkosten van verzoeker. Dit werd door de voorzitter niet nodig geacht. Nochtans was dat vrij eenvoudig en misschien heeft [Y.D.S.] dat ook gedaan, maar dat zouden slechts enkele uren geweest zijn, die uiteraard niet konden leiden tot de vermindering waartoe de Commissie uiteindelijk heeft beslist.

De Commissie voor Gerechtskosten kan niet aantonen dat onbekwaamheid van de medewerkers van verzoeker tot tijdsverlies heeft geleid en heeft evenmin onderzocht hoeveel uren als overbodig zouden ‘verspild’ zijn aan intern overleg met de medewerkers.

In zaken waar de rechter de concrete feiten kan achterhalen, kan hij zich niet beroepen op de dooddoener ‘ex aequo et bono’.

De bewering dat 60% van de uren die de medewerkers hebben gepresteerd nutteloos waren steunt niet op concrete elementen en is niet gemotiveerd. Dit is een totaal willekeurig percentage.”

7.2. In zijn memorie van wederantwoord voegt verzoeker in essentie hier nog aan toe dat de Commissie in deze zaak geen rekening heeft gehouden of willen houden met de concrete feitelijke gegevens die zich in het dossier bevonden, terwijl nochtans uit haar eigen rechtspraak blijkt dat dit wel degelijk mogelijk is.

Beoordeling

8.1. Artikel 149 van de Grondwet, in zoverre het bepaalt dat elk vonnis “met redenen [is] omkleed”, vermeldt een regel die onafscheidbaar is van de opdracht tot berechting van een geschil. Die regel moet door alle rechtscolleges worden geëerbiedigd en dus ook door de Commissie. Deze bij artikel 149 van de Grondwet opgelegde verplichting aan de rechter om zijn rechterlijke uitspraak te motiveren, heeft het karakter van een vormvereiste met beperkte draagwijdte. Een uitspraak is gemotiveerd wanneer de rechter duidelijk en ondubbelzinnig de redengeving uiteenzet – al ware die redengeving verkeerd of onwettig – die hem ertoe brengt de beslissing te nemen en de door de partijen aangevoerde middelen te verwerpen. Bij de beoordeling of artikel 149 van de Grondwet is nageleefd, is bijgevolg niet de vraag aan de orde of in de beslissing een verkeerde beoordeling van de feitelijke gegevens is uitgedrukt. Het gaat er daarbij dan ook niet om of de motivering omstandig of juist is; alleen een gemis aan motivering – of daarmee

gelijkgestelde gevallen, zoals tegenstrijdigheid in de motieven – maakt een schending uit van artikel 149 van de Grondwet. Dit alles geldt eveneens voor de motiveringsplicht vervat in artikel 18 van het koninklijk besluit van 26 april 2007.

Uit de motivering moet blijken op welke feiten de Commissie steunde om haar beslissing te nemen, zodat de partijen kunnen nagaan of zij een rechtsmiddel kunnen aanwenden en zodat de Raad van State kan nagaan of de wet correct werd toegepast.

8.2. Voor zover verzoeker aanvoert dat de Commissie niet verantwoordt waarom zij geen rekening heeft gehouden met de verklaring van de onderzoeksrechter dat verzoeker “een uitstekend verslag heeft opgemaakt [en] [h]et [...] gebruikelijk [is], zoniet onvermijdelijk, dat deskundigen beroep doen op gespecialiseerde medewerkers voor alle taken die hij doorgaans aan die medewerkers toevertrouwt”, dient te worden vastgesteld dat de Commissie deze argumenten verwerpt door te overwegen dat “[e]nkel indien de medewerkers over een bijzondere kunde of expertise beschikken waarover de aangestelde deskundige zelf niet beschikt [dit kan] leiden tot een hogere efficiëntie bij de uitvoering van de opdracht”. Naar het oordeel van de Commissie wordt het verlies aan efficiëntie en tijd slechts gecompenseerd “indien de medewerkers over een bijzondere kunde of expertise beschikken waarover de aangestelde deskundige zelf niet beschikt”, hetgeen volgens de Commissie door verzoeker niet werd aangetoond.

Uit het oogpunt van de naleving van de jurisdictionele motiveringsplicht volstaat deze redengeving.

8.3. Verzoeker voert ook aan dat de Commissie niet over alle noodzakelijke informatie beschikte zoals onder meer over het strafdossier, de verklaringen van de verdachten en de te onderzoeken overtuigingsstukken.

Deze grief is vreemd aan de in het middel aangevoerde schending van de jurisdictionele motiveringsplicht. In zoverre is het middel niet ontvankelijk.

8.4. Verzoeker voert aan dat de Commissie zichzelf tegenspreekt, wanneer zij enerzijds aanneemt dat “het onderzoek eerder van een beperkte complexiteitsgraad blijkt te zijn...” en zij anderzijds oordeelt “dat het deskundigenonderzoek ongetwijfeld in een korter tijdsbestek kon uitgevoerd worden mocht verzoeker zelf alle onderzoeksverrichtingen hebben verricht”. Volgens hem is het juist in minder complexe zaken dat het onderzoek even efficiënt verloopt wanneer meer eenvoudige onderzoeksverrichtingen aan medewerkers worden gedelegeerd.

Verzoeker toont niet aan dat de motivering van de Commissie tegenstrijdig is. Het is immers niet omdat het onderzoek van een beperkte complexiteit is, dat het niet door de dienstverlenende persoon zelf kan worden verricht in een korter tijdsbestek.

8.5. In zoverre verzoeker erop wijst dat de Commissie in een andere zaak wel rekening heeft gehouden met de concrete feitelijke gegevens, dient erop te worden gewezen dat de jurisdictionele motiveringsplicht niet inhoudt dat de Commissie haar standpunt in een bepaalde zaak moet verantwoorden ten opzichte van een ander standpunt in een andere zaak. Er moet enkel blijken op grond waarvan de Commissie geoordeeld heeft om tot de bestreden beslissing te komen.

9. In de mate waarin het ontvankelijk is, is het tweede middel niet gegrond.

C. Derde middel

Uiteenzetting van het middel

10. Het derde middel is afgeleid uit de schending van de artikelen 144, 145 en 146 van de Grondwet.

Verzoeker licht zijn middel toe als volgt:

“De Commissie voor Gerechtskosten is een administratief rechtscollege dat uitsluitend mag oordelen over politieke rechten in door de wet gestelde gevallen.

De oorspronkelijke betwisting gaat over de factuur van verzoeker voor prestaties die hij geleverd heeft in zijn hoedanigheid van zelfstandig bedrijfsrevisor. Een bedrijfsrevisor oefent geen politiek beroep uit. Het leveren van goederen en diensten aan de overheid is geen politieke daad. Betwistingen over deze zaken behoort tot de bevoegdheid van de Rechtbank van eerste Aanleg!

Het recht op loon van een persoon die een vrij beroep uitoefent is een burgerlijk recht, ook wanneer hij werkt in opdracht van de overheid.

Derhalve kan de Commissie voor Gerechtskosten, als administratief rechtscollege, niet oordelen over de factuur van verzoeker.”

Beoordeling

11. Verzoeker heeft op 6 november 2012 beroep ingesteld bij de Commissie. De Commissie heeft bij tussenbeslissing van 18 februari 2013 dit beroep ontvankelijk verklaard en heeft zich aldus bevoegd verklaard om hiervan kennis te nemen. Aangezien verzoeker in zijn derde middel de rechtsmacht van de Commissie betwist, had hij tegen die tussenbeslissing van 18 februari 2013 binnen de voorgeschreven termijn een cassatieberoep moeten instellen. De rechtsmacht van de Commissie om over dit rechtspunt nog uitspraak te doen, was immers met de tussenbeslissing reeds uitgeput.

12. Het derde middel is niet ontvankelijk.

D. Vierde middel

Uiteenzetting van het middel

13. In het vierde middel voert verzoeker de schending aan van de rechten van verdediging, de algemene rechtsbeginselen, het Europees Verdrag over de rechten van de mens (hierna: EVRM), het Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten (hierna: BUPO) “(o.a. art. 14)”, de Grondwet “(o.a. art. 149)” en de artikelen 15 en 18 van het koninklijk besluit van 26 april 2007.

Verzoeker licht dit middel toe als volgt:

“In de mate dat de Commissie voor Gerechtskosten kan optreden als administratief rechtscollege, moet de Commissie handelen als een rechter, wat – onder meer – onafhankelijkheid vereist.

In de Commissie voor Gerechtskosten zetelen twee magistraten en een deskundige. Deze magistraten worden aangewezen door de minister van Justitie, die ook de lijst opstelt van de leden deskundigen (Programmawet II van 27 december 2006 - 5 §2).

Dit, door de minister van Justitie benoemde, rechtscollege moet oordelen over geschillen tussen gerechtsdeskundigen en de gemachtigde van de minister van Justitie.

Bovendien wijst de minister van Justitie de secretaris van de Commissie aan, alsook de eventuele adjunct-secretarissen. De FOD Justitie neemt het secretariaat van de Commissie waar. De Commissie is gevestigd in de kantoren van de minister van Justitie. Hier is geen sprake meer van een onafhankelijke rechter.

Het recht van verzoeker op een onafhankelijke rechter is dan ook wezenlijk geschonden.”

Beoordeling

14. Verzoeker geeft niet aan welke bepaling van het EVRM is geschonden.

Artikel 14 BUPO is te dezen niet van toepassing aangezien de Commissie geen uitspraak doet over burgerlijke rechten en verplichtingen, noch over de gegrondheid van een strafvervolgning.

Artikel 149 van de Grondwet en de artikelen 15 en 18 van het koninklijk besluit van 26 april 2007 zijn volkomen vreemd aan de in het middel aangevoerde grieven. Artikel 149 van de Grondwet handelt over de motivering van vonnissen en hun uitspraak in openbare terechtzitting en de artikelen 15 en 18 van het voornoemde koninklijk besluit van 26 april 2007 betreffen, respectievelijk, de uitleg die de Commissie aan de deskundige dient te vragen en de in haar beslissing op te nemen vermeldingen.

In zoverre de schending wordt aangevoerd van het EVRM, artikel 14 BUPO, artikel 149 van de Grondwet en de artikelen 15 en 18 van het koninklijk besluit van 26 april 2007, is het middel niet ontvankelijk.

Het middel kan derhalve slechts in aanmerking worden genomen in zoverre het is afgeleid uit de schending van de algemene beginselen in verband met het recht op een onafhankelijke rechter.

15.1. Het onafhankelijkheidsbeginsel is een algemeen rechtsbeginsel dat van toepassing is op alle rechtsprekende colleges, dus ook op de Commissie.

Het recht op een onafhankelijke rechter veronderstelt dat deze onafhankelijk is van de uitvoerende macht en de wetgevende macht, alsook van de partijen. Bij de beoordeling hiervan dient de wijze van aanduiding van de leden van het rechtscollege te worden onderzocht, de duurtijd van hun mandaat, het bestaan van garanties tegen uitwendige druk en of het rechtscollege zich onafhankelijk blijkt op te stellen.

15.2. Luidens artikel 5, § 1, van de Programmawet (II) van 27 december 2006 neemt de Commissie kennis van de beroepen ingesteld tegen de beslissingen van de taxerende magistraat en de minister van Justitie inzake het bedrag van de gerechtskosten en doet ze uitspraak als administratief rechtscollege. De magistraten-leden van de Commissie en hun plaatsvervangers worden

benoemd voor twee jaar door de minister van Justitie en hun mandaat kan worden hernieuwd (artikel 5, § 2, derde lid). De minister van Justitie maakt een lijst op van deskundigen die geschikt zijn om in de Commissie te zetelen. De duur van hun mandaat is twee jaar en kan worden hernieuwd (artikel 5, § 2, vijfde lid). De minister van Justitie wijst de secretaris van de Commissie, alsook de eventuele adjunct-secretarissen aan en de FOD Justitie neemt het secretariaat van de Commissie waar (artikel 5, § 4).

De procedure voor de Commissie is schriftelijk. Zij kan de partijen horen, hetzij ambtshalve, hetzij op hun verzoek. Zij doet uitspraak binnen de maand na ontvangst van de ter post aangetekende brief; deze termijn wordt opgeschort gedurende de tijd die nodig is voor de bevolen onderzoeksdaeden. Haar beraadslagingen zijn geheim. Iedere beslissing wordt genomen bij volstrekte meerderheid van de stemmen (artikel 5, § 3).

15.3. Uit wat voorafgaat blijkt dat de leden van de Commissie niet zetelen in de hoedanigheid van vertegenwoordiger van de minister van Justitie, maar in persoonlijke naam. Dit houdt in dat zij vrij en naar eigen goeddunken oordelen en geen instructies te ontvangen hebben van de minister die hen heeft benoemd of de lijst met deskundigen heeft opgesteld. Zij zijn deze minister geen enkele verantwoording verschuldigd. Eens benoemd en dit voor een vaste termijn van twee jaar, functioneren zij in volle onafhankelijkheid. Dit wordt nog versterkt doordat de wet voorschrijft dat de beraadslagingen geheim zijn en iedere beslissing bij volstrekte meerderheid van de stemmen wordt genomen zodat het individuele stemgedrag van een lid niet kan worden achterhaald. Het feit dat de minister hen heeft benoemd of de lijst met deskundigen heeft opgesteld is dan ook niet van aard de onafhankelijkheid van de leden van de Commissie aan te tasten.

Zo de secretarissen van de Commissie door de minister worden aangewezen en de FOD Justitie het secretariaat van de Commissie waarneemt, is dit ter zake zonder enig belang. De secretarissen en het secretariaat nemen immers

niet deel aan het tot stand komen van de beslissingen van de Commissie en zijn niet betrokken bij de inhoud ervan.

De enkele omstandigheid dat de Commissie in hetzelfde gebouw als de kantoren van de minister van Justitie gevestigd is en de zittingen aldaar plaatsgrijpen, brengt de onafhankelijkheid van dit rechtscollege niet in het gedrang.

De conclusie is dan ook dat de Commissie voldoet aan de *sub* 15.1 vermelde vereisten van een onafhankelijke rechterlijke instantie.

15.4. Het middel is, in zoverre het is afgeleid uit de schending van de algemene beginselen in verband met het recht op een onafhankelijke rechter, niet gegrond.

E. Vijfde middel

Uiteenzetting van het middel

16. In het vijfde middel voert verzoeker de schending aan van de rechten van verdediging, de algemene rechtsbeginselen, het EVRM, het BUPO “(o.a. art. 14)”, de Grondwet “(o.a. art. 149)” en het koninklijk besluit van 26 april 2007, omdat zijn recht op een onpartijdige rechter wezenlijk is geschonden.

Verzoeker licht dit middel toe als volgt:

“In de mate dat de Commissie voor Gerechtskosten kan optreden als administratief rechtscollege, moet de Commissie handelen als een rechter, wat – onder meer – onpartijdigheid vereist en een verbod om zich ‘ultra petita’ uit te spreken.

Als administratief rechtscollege mag de Commissie voor Gerechtskosten zich niet gedragen als de hiërarchische overste van de Dienst Gerechtskosten in Strafzaken en zich in de plaats van administratie stellen.

Bij het beoordelen van deze zaak heeft de Commissie voor Gerechtskosten zich niet beperkt tot het aanhoren van de argumenten van beide partijen en het beoordelen over de beslissing van de gemachtigde van de minister van Justitie.

In deze zaak is de Commissie voor Gerechtskosten op eigen initiatief op zoek gegaan naar motieven om een eigen beslissing te nemen, die helemaal niets meer te maken heeft met de oorspronkelijke betwisting tussen verzoeker en de Dienst voor Gerechtskosten in Strafzaken.

Dat de Commissie voor Gerechtskosten in feite een verlengstuk is van de Dienst Gerechtskosten in Strafzaken blijkt voldoende uit het feit dat deze dienst (of de minister) niet verschijnt in de procedure voor de Commissie voor Gerechtskosten.

In de beroepsprocedure liet de minister van Justitie gewoon verstek gaan. In tegenstelling tot een normaal proces, waar twee partijen hun standpunt aan de rechter voorleggen, had verzoeker – in de procedure voor de Commissie – geen tegenpartij, die een standpunt innam waartegen verzoeker zich kon verweren. Het was de Commissie voor Gerechtskosten die de (beweerde) belangen van de minister van Justitie verdedigde.

Het recht van verzoeker op een onpartijdige rechter is dan ook wezenlijk geschonden.

In onderhavig geval wordt een beslissing over een zuiver burgerlijk recht – betaling van een factuur – genomen door een administratief rechtscollege, dat bevoegd werd omdat de administratie systematisch weigert facturen te betalen, zonder enig onderzoek of kennis van de zaak ten gronde, op basis van een pro-forma motief, waarbij geen rekening wordt gehouden met het verweer van de betrokkene.”

Beoordeling

17. Verzoeker geeft niet aan welke bepalingen van het EVRM en van het koninklijk besluit van 26 april 2007 zijn geschonden.

Artikel 14 BUPO is te dezen niet van toepassing aangezien de Commissie geen uitspraak doet over burgerlijke rechten en verplichtingen, noch over de gegrondheid van een strafvervolgning.

Artikel 149 van de Grondwet is volkomen vreemd aan de in het middel aangevoerde grieven. Artikel 149 van de Grondwet handelt over de motivering van vonnissen en hun uitspraak in openbare terechtzitting.

In zoverre de schending wordt aangevoerd van het EVRM, artikel 14 BUPO, artikel 149 van de Grondwet en het koninklijk besluit van 26 april 2007, is het middel niet ontvankelijk.

Het middel kan derhalve slechts in aanmerking worden genomen in zoverre het is afgeleid uit de schending van de algemene beginselen in verband met het recht op een onpartijdige rechter.

18.1. Luidens artikel 5, § 1, van de Programmawet (II) van 27 december 2006 is de Commissie bevoegd om kennis te nemen van de beroepen ingesteld tegen de beslissingen van de taxerende magistraat en de minister van Justitie inzake het bedrag van de gerechtskosten. Zij doet uitspraak als administratief rechtscollege.

De Commissie beschikt over een bevoegdheid in volle rechtsmacht. De zaak wordt haar voor een nieuwe beoordeling voorgelegd. De Commissie is hierbij niet gebonden door de motieven van de taxerende magistraat of de minister van Justitie, maar kan op eigen gronden uitspraak doen. Zij kan de beslissing over het bedrag van de gerechtskosten terzijde schuiven en de elementen controleren op basis waarvan de bedragen worden vastgesteld (tarieven, verrichte uren, kwaliteit van het werk, enzovoort) (*Parl.St.* Senaat 2006-07, nr. 3-1987/4, 7). Haar beslissing komt in de plaats van de oorspronkelijk bestreden beslissing.

De omstandigheid dat de Commissie te dezen gebruik heeft gemaakt van de haar door de wet toegekende bevoegdheid om op eigen gronden de voor haar bestreden beslissing te bevestigen, doet niet blijken dat zij is tekortgeschoten in haar plicht tot onpartijdigheid.

18.2. In zoverre ter staving van de partijdigheid van de Commissie wordt aangevoerd dat de minister van Justitie niet voor dit rechtscollege verschijnt, rust het middel op een dwaling omtrent de rechtspleging voor de Commissie. De haar voorgelegde beroepen worden op de zitting van de Commissie niet in aanwezigheid van de partijen behandeld, laat staan dat de partijen uitgenodigd worden om voor dit rechtscollege te verschijnen. Luidens het bepaalde in artikel 5, § 3, eerste lid, van de Programmawet (II) van 27 december 2006 is de procedure

voor de Commissie schriftelijk. Zij kan wel de partijen horen, hetzij ambtshalve, hetzij op hun verzoek (artikel 5, § 3, tweede lid). Zo werd verzoeker op de zitting van 3 april 2015 in zijn mondelinge uitleg gehoord.

18.3. Het vijfde middel, in zoverre het is afgeleid uit de schending van de algemene beginselen in verband met het recht op een onpartijdige rechter, is niet gegrond.

BESLISSING

1. De Raad van State verwierpt het cassatieberoep.

2. De verzoekende partij wordt verwezen in de kosten van het cassatieberoep, begroot op een rolrecht van 200 euro en een rechtsplegingsvergoeding van 700 euro, die verschuldigd is aan de verwerende partij.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van 22 maart 2016,
door de Raad van State, IXe kamer, samengesteld uit:

Geert Van Haegendoren,	kamervoorzitter,
Bruno Seutin,	staatsraad,
Bert Thys,	staatsraad,
bijgestaan door	
Tiny Temmerman,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Tiny Temmerman

Geert Van Haegendoren